

VERZOEK OM INPUT VOOR EEN EFFECTBEOORDELING

BENAMING VAN HET INITIATIEF	Een energie-efficiëntiekader vaststellen voor het komende decennium
LEIDEND (VERANTWOORDELIJKE EENHEID)	DG Directoraat-generaal Energie, PLAN/2025/2577 Eenheid B.2 — Energie-efficiëntie: Beleid en financiering
VERWACHT SOORT INITIATIEF	Wetgevingsmaatregel
INDICATIEVE PLANNING	Vierde kwartaal 2026
AANVULLENDE INFORMATIE	Energie-efficiëntie
<i>Dit document dient slechts ter informatie. Het loopt niet vooruit op de eindbeslissing van de Commissie over de vraag of dit initiatief zal worden voortgezet en welke invulling dat uiteindelijk zal krijgen. Alle elementen van het beschreven initiatief, waaronder de planning, kunnen veranderen.</i>	

A. Politieke context, probleemomschrijving en subsidiariteitscontrole

Politieke context
In juni 2025 heeft commissaris Jørgensen gepleit voor een nieuwe impuls voor energie-efficiëntie. In het werkprogramma van de Commissie voor 2026 werd aangegeven dat Europa op koers moest blijven om zijn klimaatdoelstellingen te verwezenlijken, en werd een gunstig kader voor het komende decennium voorgesteld om het concurrentievermogen en de duurzaamheid in Europa veilig te stellen, onder meer door de vaststelling van het kader voor energie-efficiëntie en de uitfasering van subsidies voor fossiele brandstoffen. Dit initiatief zal bijdragen tot de verwezenlijking van de voorlopig overeengekomen doelstelling om de netto-uitstoot van broeikasgassen in 2040 met 90 % te verminderen ten opzichte van 1990, zoals vastgesteld in de wijziging van de Europese klimaatwet. Een gemoderniseerd, versterkt en gestroomlijnd kader voor energie-efficiëntie zal naar verwachting een centrale rol spelen bij de kosteneffectieve verwezenlijking van deze doelstelling, en tegelijkertijd het concurrentievermogen van de EU versterken, de energiezekerheid verbeteren, de betaalbaarheid voor burgers en bedrijven waarborgen en de emissies van luchtverontreinigende stoffen verlagen. Om de klimaatdoelstelling voor 2040 op kosteneffectieve wijze te verwezenlijken, moeten de verbeteringen van de energie-efficiëntie stapsgewijs worden doorgevoerd en systematisch in alle sectoren worden geïntegreerd. Dit initiatief bouwt voort op het actieplan voor betaalbare energie, is in overeenstemming met de doelstellingen van een echte en onafhankelijke energie-unie, het kompas voor concurrentievermogen, het pakket voor het net, de Clean Industrial Deal en de klimaatwet 2040, en zal worden ontwikkeld in samenhang met andere lopende en geplande initiatieven binnen de EU-klimaat- en energiewetgeving, waaronder de herziening van de governanceverordening, de nationale streefcijfers en flexibiliteit op het gebied van klimaat voor de periode na 2030, het geactualiseerde kader voor hernieuwbare energie, het EU-emissiehandelssysteem (EU ETS), de sociale dimensie van de energie-unie, en andere relevante initiatieven en faciliterende instrumenten inzake energiebeleid.
Probleem dat met het initiatief wordt aangepakt
Ondanks de vooruitgang die op het gebied van energie-efficiëntie werd geboekt de afgelopen jaren en de onmiskenbare voordelen die dit heeft opgeleverd, zijn kostenefficiënte maatregelen nodig om het concurrentievermogen en de energiezekerheid in Europa verbeteren, de afhankelijkheid van ingevoerde fossiele brandstoffen te verminderen, en aan de klimaatdoelstelling voor 2040 en de doelstelling inzake klimaatneutraliteit voor 2050 te voldoen. Er zijn verbeteringen op het gebied van energie-efficiëntie nodig in eindverbruiksectoren, in het hele energiesysteem en ook op het raakvlak tussen vraag en aanbod. Hoewel kostenefficiënte oplossingen inzake energie-efficiëntie beschikbaar zijn en deze een aanzienlijke bijdrage leveren aan het bbp en de arbeidsmarkt in de EU, blijft een aanzienlijk potentieel nog onbenut. Om dit potentieel te ontsluiten, moeten in het nieuwe kader en de bijbehorende faciliterende instrumenten een aantal structurele uitdagingen worden aangepakt, waaronder: • Momenteel is de uitvoering niet voltooid, en een van de manieren om vooruitgang te boeken is de huidige regels te stroomlijnen en het potentieel van het wetgevingskader dat onbenut blijft aan te boren door faciliterende instrumenten te ontwikkelen die de uitvoering ervan kunnen waarborgen. • Financieringsregelingen, stimulansen en ondersteunende instrumenten blijven versnipperd, zijn van korte duur en worden vaak onderbroken, wat tot onzekerheid en een gebrek aan politieke sturing voor investeerders leidt.

- Het gebruik van overheidsfinanciering om grootschalige particuliere investeringen aan te trekken, blijft een uitdaging. De terugverdientijd van energie-efficiëntieprojecten is verbeterd, maar er wordt slechts in beperkte mate gebruikgemaakt van op prestaties gebaseerde contracten, kleine projecten worden onvoldoende gebundeld en er is aanzienlijk kapitaal vooraf vereist, wat in combinatie met het gebrek aan gestandaardiseerde meet- en verificatiekaders leidt tot een toename van de gepercipieerde financiële risico's en een inperking van de mobilisering van particulier kapitaal.
- Energie-efficiënte opties voor vraag en aanbod van energie en systeemintegratie worden niet altijd beoordeeld en geprioriteerd met het oog op de verstrekking van efficiënt ontworpen energiesystemen.
- Energieaudits en energiebeheersystemen zijn zeer doeltreffend gebleken om het energiebesparingspotentieel van bedrijven in kaart te brengen. De toepassing van de aanbevelingen vormt echter nog steeds een uitdaging.
- De uitbreiding van de sector van datacentra en andere voorzieningen zoals Power-to-X brengt moeilijkheden met zich mee op het gebied van energie- en waterverbruik, terugwinning van overtollige warmte en restwarmte, en de beschikbaarheid van elektriciteitsnetten.
- De elektrificatie van de vraag, die de transitie naar energie-efficiëntere systemen zou ondersteunen, is tot stilstand gekomen.
- Het koolstofvrij maken van stadsverwarming en -koeling blijft technisch en administratief een complexe zaak, met marktverstoringen als gevolg van subsidies voor fossiele brandstoffen en ongeprijsde externe factoren.

Grondslag van het EU-optreden (rechtsgrondslag en subsidiariteitscontrole)

Rechtsgrondslag

Artikel 194, lid 2, en indien van toepassing artikel 192, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

Praktische noodzaak van EU-optreden

Europa moet klimaatneutraliteit bereiken, maar moet tegelijkertijd ook zijn onafhankelijkheid, concurrentievermogen en energiezekerheid verbeteren. Dit zijn meervoudige, onderling verbonden uitdagingen die niet alleen met nationale of lokale maatregelen kunnen worden aangepakt. Energie-efficiëntie draagt bij aan al deze prioriteiten. Een kostenefficiënte versnelling van verbeteringen van de energie-efficiëntie, in combinatie met maatregelen voor de integratie van het energiesysteem en de elektrificatie van het eindverbruik, vereist een gecoördineerde EU-aanpak met gestroomlijnde regels om schaalvoordelen en technologische samenwerking ten volle te benutten. Gecoördineerde EU-maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie voorkomen versnippering doordat de vermindering van de vraag naar energie en de optimalisering van het systeem op coherente wijze worden aangepakt. Dit versnelt de vermindering van broeikasgasemissies en verontreiniging, versterkt de voorzieningszekerheid, bevordert het concurrentievermogen doordat de kosten en de behoeften aan infrastructuur worden beperkt, en benut de voordelen van de interne markt, terwijl tegelijkertijd investeringszekerheid wordt geboden door middel van een EU-breed regelgevingskader. In het gemeenschappelijk EU-kader voor energie-efficiëntie wordt strategische sturing geboden en wordt het aan de lidstaten overgelaten om de beleidslijnen en maatregelen vast te stellen die bijdragen tot de verwezenlijking van de nationale en EU-doelstellingen, waarbij hun bevoegdheid voor nationale energiesystemen en beleidskeuzes ten volle in acht wordt genomen.

B. Doelstellingen en beleidsopties

De algemene doelstelling is ervoor te zorgen dat energie-efficiëntie bijdraagt aan het concurrentievermogen, onafhankelijkheid en decarbonisatie. Dit omvat de kostenefficiënte verwezenlijking van de door de medewetgevers voorlopig overeengekomen EU-klimaatdoelstelling om de uitstoot van broeikasgassen tegen 2040 met 90 % te verminderen, en tegelijkertijd het concurrentievermogen van de EU te versterken door de energiekosten te verlagen en te zorgen voor betaalbare, schone, betrouwbare en koolstofvrije energie voor de EU-burgers en -industrie.

Het initiatief moet versnelde investeringen in oplossingen voor energie-efficiëntie in de hele EU ondersteunen en de integratie ervan in de planning en werking van het energiesysteem versterken. Het moet ook de efficiënte elektrificatie van het eindverbruik vergemakkelijken doordat de totale vraag naar energie en piekbelastingen worden verminderd, de toepassing van energie-efficiëntietechnologieën en -diensten ondersteunen die nog niet volledig kostenconcurrerend zijn of met niet-economische belemmeringen worden geconfronteerd, en innovatie bij de ontwikkeling van energie-efficiëntie-oplossingen stimuleren.

In het kader van het initiatief moeten opties worden onderzocht voor het stroomlijnen en harmoniseren van regels, methoden en uitvoeringsvereisten met betrekking tot energie-efficiëntie tegen 2040, en voor het stimuleren van een efficiënter en gericht verbruik van energie, met name in sectoren waar de opties voor decarbonisatie beperkt zijn en efficiëntiewinsten een hoge systeemwaarde opleveren. Het potentieel voor de stroomlijning van regels en

maatregelen moet voor de verschillende aandachtsgebieden worden beoordeeld, teneinde de administratieve lasten en kosten te verminderen en de regelgevingsefficiëntie te verbeteren in het kader voor de periode na 2030, en tegelijkertijd de ambitie en milieu-integriteit in het kader in stand te houden.

C. Waarschijnlijke effecten

Het initiatief zal waarschijnlijk positieve economische effecten opleveren, doordat de verwezenlijking van een onafhankelijke energie-unie wordt ondersteund, investeringen in energie-efficiëntiemaatregelen en energiediensten in alle eindverbruiksectoren worden versneld, de flexibiliteit aan de vraagzijde wordt versterkt, de terugwinning van restwarmte wordt verbeterd, de systeemkosten worden verlaagd en de energievoorzieningszekerheid in de EU wordt gestimuleerd. Een grotere energie-efficiëntie zal de kosten voor consumenten en bedrijven beperken en zo bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstelling om betaalbare energieprijzen te waarborgen en het algemene concurrentievermogen te stimuleren. Wat de milieueffecten betreft, zullen een lagere vraag naar energie en de uitfasering van fossiele brandstoffen de uitstoot van broeikasgassen en luchtverontreinigende stoffen verminderen, waardoor kosten voor de volksgezondheid en vroegtijdige sterfgevallen, achteruitgang van het milieu en biodiversiteitsverlies worden voorkomen en de gezondheid van de EU-burgers wordt verbeterd dankzij een betere luchtkwaliteit. Wat de sociale effecten betreft, zal het initiatief naar verwachting positieve gevolgen hebben voor de betaalbaarheid van energie, het scheppen van hoogwaardige banen in waardeketens voor energie-efficiëntie en de weerbaarheid ten aanzien van schokken in de energieprijzen. Met betrekking tot vereenvoudiging wordt verwacht dat de administratieve lasten voor overheidsinstanties en marktdeelnemers zullen worden gestroomlijnd en verminderd. Er worden geen negatieve effecten op de grondrechten of de gelijkheid verwacht.

D. Instrumenten voor betere regelgeving

Effectbeoordeling

Er wordt momenteel een effectbeoordeling uitgevoerd om de voorbereiding van dit initiatief te ondersteunen en het besluit van de Commissie te onderbouwen. Hierin zullen de verschillende beleidsopties, scenario's en bijbehorende effecten worden geëvalueerd om empirisch onderbouwde voorstellen te doen. De effectbeoordeling zal naar verwachting worden afgerond in het derde kwartaal van 2026.

Raadplegingsstrategie

De Commissie zal dit verzoek om input publiceren en een openbare raadpleging houden op het portaal Geef uw mening.

In het kader van de raadpleging wordt feedback gevraagd over de huidige uitvoering en impact van het EU-regelgevingskader voor energie-efficiëntie en worden de noodzaak van actie en mogelijke oplossingen onderzocht. Er wordt ook input verzameld over de probleemomschrijving, mogelijke beleidsopties en de waarschijnlijke effecten daarvan, alsook over de ruimte voor efficiëntieverbeterings- en vereenvoudigingsmaatregelen die niet van invloed zijn op de verwezenlijking van de doelstellingen.

Na de afsluiting van de openbare raadpleging wordt een samenvattend feitenverslag op de raadplegingspagina gepubliceerd.

Waarom deze raadpleging?

Het doel van deze raadpleging is diepgaande en hoogwaardige bewijzen, informatie, gegevens en feedback van belanghebbenden te verzamelen over hoe de energie-efficiëntierichtlijn heeft gepresteerd en hoe het energie-efficiëntiekader voor het komende decennium eruit moet zien. Ze is er ook op gericht te bepalen of aanvullende EU-maatregelen nodig zijn om de doelstellingen voor 2040 – en meer – te verwezenlijken.

Doelgroep

Alle burgers en organisaties worden uitgenodigd een bijdrage te leveren aan dit verzoek om input en deel te nemen aan de openbare raadpleging.

De volgende belanghebbenden zijn naar verwachting het meest geïnteresseerd in dit initiatief: i) overheden, met inbegrip van de nationale autoriteiten die belast zijn met energie-efficiëntie op alle niveaus; ii) bedrijven die energiediensten verlenen; iii) energieproducenten en brancheorganisaties die actief zijn op het gebied van energie-efficiëntie; iv) fabrikanten van energie-efficiëntieproducten, zoals isolatiebedrijven enz.; v) niet-gouvernementele verenigingen; vi) academici en denktanks; vii) lokale gemeenschappen en consumenten; en viii) financiële instellingen (zoals de Europese Investeringsbank Groep, internationale financiële instellingen en nationale stimuleringsbanken en -instellingen).

Overeenkomstig het beleid van de Europese Commissie inzake betere regelgeving ter ontwikkeling van initiatieven die op de beste beschikbare kennis gebaseerd zijn, worden ook wetenschappelijke onderzoekers, academische organisaties, wetenschappelijke genootschappen en wetenschappelijke verenigingen met expertise op het gebied van energie-efficiëntie uitgenodigd om gepubliceerd en nog ongepubliceerd wetenschappelijk onderzoek, analyses en gegevens in te dienen. Documenten waarin de huidige stand van de kennis op toepasselijke gebieden wordt samengevat, zijn bijzonder nuttig.